

A FOSSZILIS MOHÁK SZEREPE A NEGYEDIDŐSZAKI PALEOBOTANIKAI KUTATÁSOKBAN

Jakab Gusztáv

Munkahely neve: Szent István Egyetem GAEK Tessedik Campus

Postacím: 5540-Szarvas, Zalka Máté u. 54.

Telefonszám:

Mobil: 20/3975162

cembra@freemail.hu

Absztrakt:

A növényi makrofosszília vizsgálatok az úttörő paleoökológiai kutatási módszerek közzé tartoztak. Első eredményei már a pollenanalízis kidolgozása előtt ismertté váltak a XIX. század végén. A negyedidőszaki klímaváltozásoknak és ezzel összefüggésben az élővilág átalakulásának felismerése is jelentős részben a növényi makrofosszília vizsgálatok kezdeti eredményein alapultak. A pollenanalízis módszereinek kidolgozásával és rohamos elterjedésével a makrofossziliák elemzése háttérbe szorult. Az 1960-as években ismerik fel, hogy milyen jelentős eszköz lehet a makrofosszília vizsgálat a negyedidőszaki paleoökológiában. Az elmúlt 20 évben a növényi makrofosszília vizsgálatok jelentősége felértékelődött. Nem csupán a pollenanalízis kiegészítéseként, de önálló módszerként is megkerülhetetlen az őskörnyezeti kutatásokban.

A mohák vizsgálata a makrofosszília elemzésekben különleges szereppel bír. A mohamaradványok ugyanis gyakoriak a negyedidőszaki üledékekben. Mivel a recens fajok ökológiai igényeiről megbízható ismeretekkel rendelkezünk, lehetővé válik a pontos őskörnyezeti rekonstrukció. Mohamaradványok legnagyobb mennyiségben a lápok tőzeges üledékeiből és a szerves anyagban gazdag tavi üledékekből kerülnek elő. A maradványok különböző üledékgyűjtőkben, tavi és lápi magas szerves anyag tartalmú üledékekben őrződtek meg.

Az őskörnyezeti rekonstrukciók során a mohák maradványait is részletesen vizsgáltuk. A mohák leginkább a paleoökológia következő területein használhatóak fel:

- multidiszciplináris őskörnyezeti rekonstrukciók,
- erdőhatár vizsgálatok,
- paleohidrologia (a tavi és lápi környezet rekonstrukciója),

- paleoklíma rekonstrukció lápi felszíni nedvesség vizsgálatokkal.

Az előadás néhány esettanulmányt mutat be a mohák paleoökológiai felhasználásával kapcsolatban. Habár még közel sem rendelkezünk átfogó képpel hazánk mohafldrájának negyedidőszaki fejlődéséről, a lápok mohafldrájának késő-glaciális és holocén változásait már ismerjük. Mindez lehetővé teszi a recens vegetáció sajátosságainak (pl. szokatlan fajkombinációk, vegetációdinamika, reliktumkérdés) megítélését is.